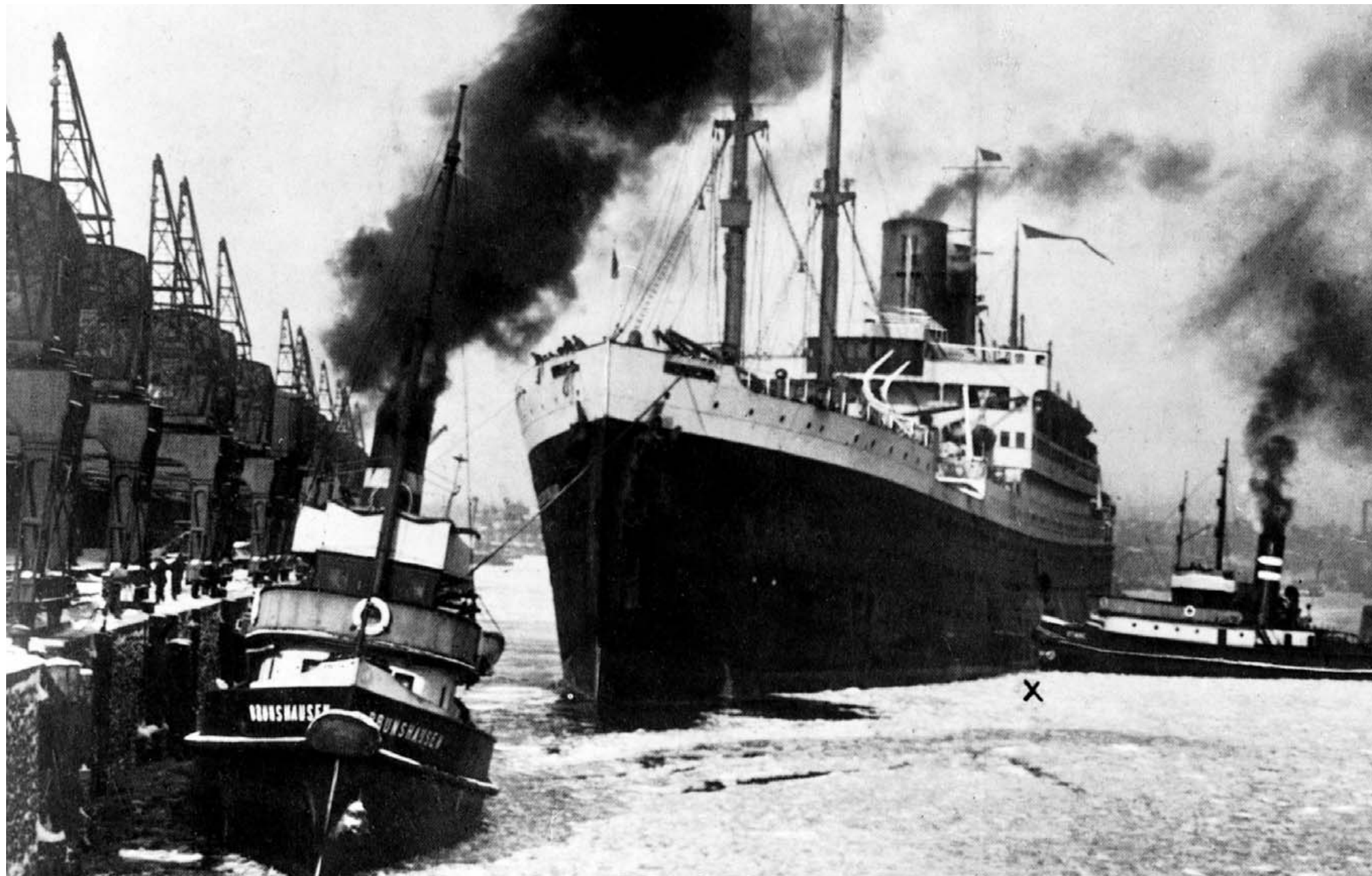

TYSKLAND HAMBURG

REJSEN TIL AMERIKA GIK VIA HAMBURG

Mellem 1850 og 1934 udvandrede over 5 millioner europæere, heriblandt mange danskere, til den nye verden via Hamburg. Deres færd kan følges på byens udvandrermuseum i Hamburgs BallinStadt med udstillinger og dokumenter både interaktivt og digitalt.

POUL HUSTED OG
MORTEN LANGKILDE (FOTO), HAMBURG

Dampskibet 'Westphalia' lagde 13. maj 1875 til kaj i New York efter en lang og farefuld sejlads over Atlanterhavet via Le Havre i Frankrig. Kaptajn Ludwig var stævnet ud fra Amerikakai i Hamburg 27. april, og kaptajnen kunne nu betragte de 701 passagerer gå fra borde. Alle håbede de på at finde arbejde, velstand og frihed i det forjættede land Amerika.

Først skulle passagererne dog gennem et grundigt helbredstjek hos de amerikanske myndigheder i Castle Garden på Manhattans sydspids, før jagten på lykken kunne gå ind. Først flere år senere, i 1892, åbnede Ellis Island ud for New York for modtagelse af indvandrede. På passagerlisterne fremgår det, at den 56-årige handelsmand mr. Husted

går fra borde sammen med udvandrerne, men han slipper nemmere forbi myndighedernes kritiske øjne, fordi han allerede er amerikaner.

»Min teori er, at mr. Husted enten er født i Amerika eller har været der tidligere og måske er taget hjem for at besøge familien og nu vender tilbage til USA«, fortæller slægtsforsker Andrea Bentschneider, mens hun viser rundt på BallinStadt Auswanderermuseum i Hamburg. Slægtsforskeren kan dog ikke se nogen relation mellem mr. Husted og denne artikels forfatter.

Hamburg var porten til den nye verden for europæere, der akkurat som nutidens flygtninge håbede at undslippe dyb fattigdom, sult og håbløshed, men i mange tilfælde også politisk og religiøs forfølgelse eller krig. Mellem 1850 og 1934 forlod flere end 5 millioner europæiske emigranter deres hjemlande via Hamburg på jagt efter et bedre

liv på den anden side Atlanten.

I perioden 1850 til 1920 udvandrede omkring 300.000 danskere til Amerika – godt 10 procent af den daværende befolkning – og en betydelig del foretog rejsen via Hamburg. Andre foretrukne udrejsedestinationer for danskerne var Bremerhaven, Rotterdam, Southampton og Liverpool.

Udvandrerer

Udvandermuseet er opkaldt efter bygherren og rederen Albert Ballin, som i 1901 på 25.000 kvadratmeter opførte 32 bygninger ned til Elben. Emigrationshallerne havde plads til 1.400 udvandrere ad gangen. Alene fra 1901 til 1914 passerede 1,2 millioner gennem hallerne. Her blev de vasket, desinficeret og bespist mod betaling, mens de ventede på skibsafgangen.

Vores mr. Husted fra 1875 oplevede ikke hallerne, men lignende skæbner beskrives i de rekonstruerede bygninger i BallinStadt digitalt og interaktivt, på udstillinger med tableauer, i passagerlister og andre dokumenter. På museets computere kan interesserede søge på ikke færre end 600 millioner personer i forsøget på at følge ens egen families udvandringshistorie. Man kan ikke

OVERFARTEN.

'SS Deutschland' var et af de skibe, som transporterede emigranter til det forjættede land Amerika. 2.050 passagerer var der plads til om bord på første, anden og tredje klasse. Foto: Hamburg-Amerika Line

alene søge i passagerlisterne fra Hamburg, men har adgang til verdens største genealogiske databaser som USA's folketællinger, telefonbøger m.m.

»Det var kun tredjeklasses passagerer, som kom her. Første- og andenklassens passagerer blev sejlet direkte ud til skibene. Tredjeklasses passagererne blev undersøgt for sygdomme og fik tjekket papirer. Det tog gerne en uges tid, hvor de ventede med deres dragkister, kufferter og andet habengut«, beretter Andrea Bentschneider.

Hallernes sovesale er rekonstrueret på museet, og det samme gælder passagerernes kahytter og sovepladser om bord. Tredjeklasses passagererne var nemlig stuvet sammen under dæk og lå i lag. Den overfart har ikke været behagelig. Rekonstruktionen er meget realistisk med gyngende petroleumslamper og lavt til loftet eller dækket. Klautrofobien får en ekstra tand, når Bentschneider fortæller, at passagererne på tredje klasse på nogle overfarter kun fik lov at komme op på dækket én gang om ugen. Langt mere komfortabelt var der i førsteklasses kahytterne, hvor dem med penge kunne nyde forventningens glæde.

På udstillingerne i Haus 2 står besø-

MUSEET. På Hamburgs udvandrermuseum kan besøgende se, hvordan emigranterne rejste på henholdsvis første og tredje klasse.

gende ansigt til ansigt med udvandrere, hvor skuespilleren Oliver Hermann lægger stemme til dukker, videoer m.m.

En landmand udvandret fra Sydtyskland i 1865 'fortæller', at han og hans to

brødre ikke kunne leve af deres lille gård i det sydtyske og måtte overleve ved hjælp af tilfældige job. I USA har landmanden fået tildelt 160 acres, 65 hektarer, gratis, men det er langt, langt ude mod vest, og jorden er dårlig. Han ►

I udvandrernes spor

Forfatter og journalist Ole Sønnichsen har bl.a. skrevet to anmelderroste bøger om de 300.000 danskere, som udvandrede til Amerika; 'Rejsen til Amerika: Drømmen om et nyt liv' og 'Rejsen til Amerika: Jagten på lykken'. Ole Sønnichsen foreslår følgende destinationer, hvis man er interesseret i udvandring eller vil spore udvandrede forfædre:

Museum of Danish America, Elk Horn, Iowa, USA. Inde midt på den amerikanske prairie findes et museum om den danske udvandring til USA. Museet har et stort arkiv og hjælper med slægtsforskning.
www.danishmuseum.org

Family History Library, Salt Lake City, Utah, USA. 18.000 danskere blev mormoner i sidste halvdel af 1800-tallet. De fleste endte i Utah, og mormonerne har i dag imponerende arkiver.
www.familysearch.org/locations/saltlakecity-library

Utvandrarnas Hus, Växjö, Sverige. Kun tre timers kørsel fra København ligger Sveriges udvandrermuseum og -arkiv med flere permanente udstillinger om rejsen mod vest.

Merseyside Maritime Museum, Liverpool, England. De danske udvandrere, der ikke sejlede fra Hamburg, forlod of-

te Europa fra Liverpool. Her er i dag et spændende museum om udvandringen.
www.liverpoolmuseums.org.uk/maritime/index.aspx

Udvandrerkivet, Aalborg. Danmark har ikke et udvandrermuseum, men i Aalborg ligger Udvandrerkivet, hvor man kan søge i mange forskellige kilder. Det meste findes også digitalt.
www.udvandrerkivet.dk

Afslapning, dykning og golf i Egypten

KAN DU SE DIG SELV?

NYD VINTERENS FERIE VED RØDEHAVET MED HØJ SOL OG ALL INCLUSIVE.

JUL OG NYTÅR
UNDER VARMERE
HIMMELSTRØG

All Inclusive i Egypten fra

3.646,-

All Inclusive i Tyrkiet fra

3.146,-

ALL INCLUSIVE

Serenity M. Beach **★★★★**
Makadi Bay
fx 27/11 fra **2.696,-**

ALL INCLUSIVE

Grand Plaza Hotel **★★★★**
Hurghada
fx 4/12 fra **3.046,-**

MORGENMAD

Triton Empire Hotel **★★★**
Hurghada
fx 27/11 fra **1.546,-**

ALL INCLUSIVE

Desert Rose Resort **★★★★**
Hurghada
fx 27/11 fra **2.596,-**

ALL INCLUSIVE

Seagull Hotel **★★★★**
Hurghada
fx 18/12 fra **4.096,-**

ALL INCLUSIVE

Lilly Land Beach Club **★★★★**
Hurghada
fx 11/12 fra **3.196,-**

Forbehold for ændringer og fejl. Priserne gælder på udvalgte hoteller og afgang pr. voksen i delt standardværelse og er ekskl. transfer og visum.

Find din ferie på detur.dk
eller ring 70 20 67 76

detur

TYSKLAND HAMBURG

► spekulerer over, hvordan han nogen-sinde skal få råd til at få sin familie over til det forjættede land, akkurat som da-gens flygtninge håber på familiesam-menføring.

Udstillingen slutter med ankomsten til USA, hvor 'brødrene' fra Sydtykland fortæller om overfarten og ankomsten. Andrea Bentschneider har selv taget tu-ren over Atlanten, dog med fly, fordi hun fik en e-mail, hvor der stod: »Jeg kender alle Bentschneider i USA. Er vi i familie?«. Det satte for alvor gang i hen-des interesse for slægtsforskning og i en sådan grad, at hun i dag driver fir-maet Beyond History, som forsker i ge-nealogi.

Efterkommeren

Via computeren støder vi også på nav-net Siegmund, og hans historie fortæl-les detaljeret på museet.

I foråret 2008 læste præsten John Wil-liam Siegmund i en artikel i Hambur-ger Abendblatt, at BallinStadt, der var åbnet året forinden, søgte biografier af udvandrere, som sejlede fra Hamburg til USA. Pastor Siegmund var den første, som ringede til museet og fortalte om en udvandrer - oldefaren Johann Hein-rich Gustav Siegmund - der emigrerede i 1866.

Den gamle Siegmund blev født i 1846 i Altona nordvest for Hamburg. Altona hørte på det tidspunkt under det dan-ske monarki. Efter Danmarks katastro-fale nederlag til Preussen i 1864 frygte-

EMIGRANTER. John William Sieg-mund (th.)blev født i USA men be-sluttede sig tidligt i livet for at rejse til sin families gamle hjemland, Tysk-land. Her blev han gift og virkede som præst i 37 år. På udvandrermu-seets udstilling er det muligt at høre 'dukke' (tv.) fortælle emigranternes udrejsehistorie fra togturen til Hamburg og sejltu-ren over Atlanten til ankomsten i det forjættede land.

de oldefaren at blive indkaldt til mili-tærtjeneste af de nye magthavere og udvandrede to år senere. Fra 1864 til genforeningen i 1920 udvandrede 45.000-50.000 dansksindede alene fra Nordslesvig (Sønderjylland).

»Oldefars førstesprog var plattysk, men han anså sig selv for at være født i Danmark og ville derfor ikke i den tyske hær, men emigrerede som tysker. Olde-far sejlede på tredje klasse og medbrag-te kun sit tøj, og hvad der svarer til 20

dollars i dagens penge«, fortæller olde-barnet.

Amerika var ikke kun fryd og gam-men for Siegmund den ældre. I 1869 mi-stede han sin første hustru, som døde i barselsseng. Alligevel besluttede han sig for at blive fuldblodsamerikaner og endte i Baltimore. Her giftede sig for an-den gang og blev stamfar for den ame-rikanske gren af Siegmund-familien.

De nye amerikanere holdt forbindel-sen ved lige til slægtningene i Tyskland kun afbrudt af Anden Verdenskrig. I 1957 besøgte John William Siegmund for første gang Tyskland, og den da 7-årige knægt lovede »at komme tilbage og gifte sig med en smuk blondine«.

Det skete i 1975, da den nyuddannede teolog besøgte Tyskland, hvor han faldt for Dorothea Rüss, som han giftede sig med i 1977. Efter 37 år som præst i Hen-stedt-Ulzburg lod John William Sieg-mund sig sidste år pensionere. Han er både glad for, at han bragte sin forfa-ders 140-årige historie tilbage til Ballin-Stadt og selv fandt lykken i familiens gamle hjemland. Alligevel har han be-varet sit amerikanske statsborgerskab:

»Jeg er både tysker og amerikaner, el-ler rettere verdensborger«.

poul.husted@pol.dk

Turen var udarbejdet i samarbejde med Tysk Turistinformation.

Sommerkrydstogt til Nordkap • 12 dage

Tag med BENNS og Serenade of the Seas på et unikt krydstogt til midnatssolens rige. Krydstogtet er en fantastisk rundrejse i et af verdens smukkeste og mest storslåede naturområder med høje fjelde, dybe fjorde, idylliske, fredfyldte byer og enorme gletsjerlandskaber. Der er afrejse direkte fra København på dette unikke krydstogt, hvor charmerende byer som Ålesund, Tromsø og Bergen fortryller og begejstrer på lige fod med de mageløse naturoplevelser i bl.a. verdens smukkeste sted, Geiranger fjorden og den uforlignelige stemning i det evige lys på Nordkap.

Afrejse: 5. juni 2016

PRISEN INKLUDERER BL.A.:

- 11 nætters krydstogt med Serenade of the Seas
- Alle måltider i hoved- eller buffet restaurant inkl. is-café
- Shows og underholdning ombord samt stort udvalg af aktiviteter
- 24 timers room service • Almindelig kaffe, te og isvand og saftvand
- Drikkepenge til skibets besætning

I REJSER MED ANDRÉ DANSKERE

fra kr.

12.648

pr. person i delt indv. kahyt

BENNS

Dit personlige rejsebureau

Kontakt Marianne
tlf: 65 65 65 64
cruise@benns.dk
www.benns.dk

RABAT PÅ RESTAURANT BESØG

Med Politiken Plus får du rabat på de bedst anmeldte restauranter i Politiken. Se de udvalgte restauranter og læs mere på **politiken.dk/plus**

Der tages forbehold for trykfejl.

POLITIKEN PLUS